

Antibiotika og infeksjoner utenfor sykehus – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

Antibiotikaresistente bakterier er et økende problem. I Norge forskrives nærmere 90 prosent av all antibiotika i allmennpraksis. Det er viktig å være klar over at mange luftveisinfeksjoner er forårsaket av virus.

Tabell 1. Oversikt over utvalgte infeksjoner med tilhørende antibiotika, vent-og-se-holdning og forebyggende tips.

INFEKSJON	Hyppig forekommende bakterier	Generelt førstevalg i allmennpraksis	Vent-og-se?	Forebygge infeksjon
Bakteriell lungebetennelse	<i>S. pneumoniae</i> (pneumokokker)	Fenoksymetylpenicillin (kan være behov for intravenøs behandling/sykehusinnleggelse)	Klinisk vurdering. Hvis pneumokokker mistenkes, start med en gang.	Vaksine mot pneumokokker (anbefalt til utvalgte grupper). Influensavaksine.
Brystbetennelse	<i>S. aureus</i> (gule stafylokokker)	Dikloksacillin	Tømming av bryst i inntil 24 timer, basert på klinisk vurdering.	God ammeveiledning, tømme bryst
Akutt cystitt hos ikke-gravid kvinne 15–65 år	<i>E. coli</i>	Nitrofurantoin, trimetoprim, pivmecillinam	Klinisk vurdering. Gjerne vente ved milde til moderate symptomer, anbefale rikelig drikke.	Livsstilsråd

Kilde: Tabellen er en oppdatering av tabell 1 i publikasjonen «Fjeld H, Grønstad A, Eek AK. Hva kan farmasøyer i primær- og apotek gjøre for å bidra i kampen mot antibiotikaresistens? Norsk Farmaceutisk Tidsskrift 2017; 8: 26–8».

Hvordan kan farmasøyer bidra?

- Vær faglig oppdatert!
- Sjekke anbefalinger i oppdatert retningslinje.
- Gi god informasjon om til pasienter om lengde på kur, doseringstidspunkter, oppbevaring, informasjon om relevante bivirkninger og kassasjon av rester.
- Etterspør kampanjer/informasjon fra arbeidsgiver, spesielt i forbindelse med antibiotikadagen 18. november.
- Utarbeid skriftlig informasjon til pasienter.
- Tilby intern- eller eksternundervisning.
- Ha tverrfaglig samarbeid og dialog med annet helsepersonell.
- Kontakt pasientforeninger.
- Dele informasjon om antibiotika i sosiale medier.
- Oppfordre venner og familie om å ikke bruke antibiotika unødige.

Vil du vite mer?

Retningslinjer

Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten
www.antibiotikaallmennpraksis.no/

Nasjonal faglig retningslinje for bruk av antibiotika i sykehus
helseidirektoratet.no/retningslinjer/antibiotika-i-sykehus

Barn

Generell veileder i pediatri
Akutt veileder i pediatri
www.helsebiblioteket.no/pediatriveiledere

Annet

Samarbeidsprosjekter mellom Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) og Apotekforeningen
www.antibiotika.no/apotek/

Felles nettsted for antibiotika-sentrene i spesialist- og primærhelsetjenesten
www.antibiotika.no

Hva kan farmasøyer i primær- og apotek gjøre for å bidra i kampen mot antibiotikaresistens? (RELIS, 2017)
relis.no/artikler/27932/

Oppdateringsvisitter om antibiotika (KUPP) fra RELIS
relis.no/wp-content/uploads/2023/03/RELIS-KUPP-BROSJYRE-ANTIBIOTIKA-2016-oppdatert-1.pdf

TEKST: Hilde Fjeld, cand.pharm. og spesialrådgiver, RELIS Sør-Øst og leder av antibiotikateam på Oslo universitetssykehus (oppdatert versjon av antibiotika-artikkelen i NFT nr. 9/2018)